

№ 140

15 XI 1939 ամի

Ս. ԷԶՄԻԱՆՈՆ

Ս. Երուսաղեմի Ամենապատիւ Պատրիարք
Դեանուորն Տ. Մեսրոպ Արեւսպ.

Նշանակումին

Ամենապատիւ Սրբազան Ելբայր,

Տանն Կիլիկիոյ Սահակ Բ. Կաթողիկոսի
բազմոսն առքիւ հեռագրով խնդրել էի, որ
հասնէիք Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան
Ներկայացուցիչը լինել, որի մասին հեռա-
գրուել էր հաւել Բէյրութ: Երուսաղեմից հե-
ռագրական պատասխան ստացուեցաւ քե՛
միայն անգլիներէն եւ Ֆրանսերէն լեզուներով
կարելի է հեռագրել: Արդէն հեռագիրն ու-
ժացել էր իմ Էջմիածնից պատշտական գոր-
ծով բացակայելու հետեւանով, ուստի եւ
հեռագրի երկրորդը ցայտակար չ'պիտի ծա-
ռայէր. բաւում համարուեցաւ հաղորդա-
գրել մեր անդիմներն ու անելիքները՝ ուղար-
կելով հաւել երկու հեռագիրները, որ կը գտնու-
նարին ձեռքում:

Մաղբելով Ամենապատիւութեան եւ Միա-
բնութեան անդամներին արեւատուրիւն եւ
հոգւոյ անդորրուրիւն մնամ

Սրբաբաղան ցիրոյ սղջունիւ՝

Աղօթակից Գէորգ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Տեղակալ Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան

ԾԱՆՈԹ. — Ներքիակուած հեռագրի
պարունակութիւնն է. — «Հանգեցէք լինել
Մայր Աթոռի Ներկայացուցիչը Սահակ Կա-
թողիկոսի թաղմանը. հեռագրուած է».

ՏԵՂԱԿԱԼ

ԳԵՈՐԳ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը պատաս-
խանեց որ թէ Է հեռագիրը չէ ստացած ա-
տենին, բայց առանց ատոր ալ ինքնաբե-
րարար կատարած եղաւ այդ պարտակա-
նութիւնը թէ՛ իրրե Ս. Էջմիածին ձեռնա-
գրուած եպիսկոպոս, և այդու իսկ Միա-
բան Ս. Էջմիածնի, և թէ՛ իբր երկու տարի
անդ ապրած մէկը:

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՑ ԵԱԿՈԲԱՆՆ

ԱՌԱՔԵՂԱԿԱՆ ՈՒՆՏԻՆ

Ի սկիզբն 1940 տարւոյս, մեր վանական ըն-
տանիքի անդամներուն թիւն է 120. Պատրիարք
և Եպիսկոպոս՝ 2, Վարդապետք և Արքեպսք՝ 43,
(որոնցմէ 9 հոգին արտասահման՝ զանազան պաշ-
տոններու վրայ, իսկ 6 հատը Պաղեստին՝ մեր
Թեմերու մէջ), Սարկաւագունք՝ 4, Ժառանգա-
ւորք՝ 34, Ուրարակիրք՝ 5, Աշխատաւոր Միա-
բանք՝ 17, Մայրապետք՝ 15, Ասոնցմէ զուրմ են
Դիւանի Պաշտօնեայք՝ 6, Տպարանի աշխատա-
ւորք՝ 6, զանազան այլ պաշտօնեայք՝ 8:

Ս. Աթոռս, ի Պաղեստին և յԱղլըյորդանան,
իր իրաւասութեան սահմաններուն մէջ, կը հո-
վանաւորէ և կը վարէ, բացի Ժառանգաւորաց
վարժարանէն և Ընծայարանէն, 4 Նախակրթա-
րաններ իրենց Մանկապարտէզի բաժիններով,
և 2 Ծղղկոցներ, ընդամենը շուրջ 1150 աշակեր-
տութեամբ, և 45 անձերէ բաղկացած ուսուց-
չական կազմով, բացի սոյն Նախակրթարաններու
մէջ Տեսչի և զաստիարակի պաշտօն վարող Վար-
դապետ Հայրերէ:

Ա Մ Ա Ն Ո Ր

Ըստ Նախորդ տարիներու սովորութեան Ամա-
նորի Նախորդակի երեկոյին Միաբանութիւնը ամ-
բողջ իր կազմով կ'ելլէ Պատրիարքարան, ուր
Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, յետ պատշաճ խոր-
հրդածութեանց և շնորհաւորութեանց կը բաշ-
խէ ամենքին Ս. Աթոռոյս աւանդական կազանդ-
էքը — մէկական Օրացոյց — Նոյն երեկոյին
Ժառ. Վարժարանի մէջ կը սարքուի կազանդի
զուարթ երեկոյթ մը, որուն կը մասնակցէր Նաեւ
Ուսուցչական Մարմինը:

Առաւօտեան Ս. Պատարագէն անմիջապէս ետք,
զոր կը մատուցանէ Ժամօրհնող Տ. Գէորգ Վրդ., և
ըստ պատշաճի աւուրն կը քարոզէ Տ. Արտաւազդ
Արքեպիսկոպոս: Միաբանութիւնը կը բարձրա-
նայ Պատրիարքարան: Լուսաղաղ Դահլիճը լի է
խօսուած բազմութեամբ, որ եկած է շնորհաւորել
Ս. Պատրիարք Հայրը և Միաբանութիւնը, սկսող
Նոր Տարւոյ սեմին: Հոն է Միաբանութիւնը իր
ամբողջ կազմով, որուն մէջ տեղ բռնած են Նաեւ
երկու հիւր ղէմքեր, Հայէպի թեմին բարեջան
առաջնորդը՝ Գեր. Տ. Արտաւազդ Արքեպս. Սիւր-
մէեան և Նոր-Ջուղայի Ամենափրկչեան վանքի
ղպրանոցի տեսուչ Տ. Թէոդորոս Ի. Վրդ. Իսա-
հակեան: Հոն են Ժառանգաւորաց ու Ս. Թարգ-
մանչաց վարժարաններուն ծառերը իրենց դաս-
տիարակներով:

Պատրիարքարանի Դահլիճին մէջ կը կատարուի առանին պատիկ հանդէս մը, նախ կ'երգուի ժառ. վարժարանի երգչախումբէն՝ Ս. Պատրիարք Հօր ձօնուած երգը։ Ապա՝ Ս. Աթոռոյ Լուսարարապետ Գեր. Տ. Կիւրեղ Եւ. Վրդ., յանուն Միաբանութեան կը շնորհաւորէ Սրբազան Պատրիարք Հայրը։ Ան իր ուղերձին մէջ չի մոռնար անդրադառնալ այն տխուր դէպքերուն, որոնք ընթացք տուին անցնող տարւոյն մէջ, և անոնցմով իսկ կը բանայ շարքը այն յոյսերուն ղորս Միաբանութիւնը կը սնուցանէ ներկայի շէմքին։ Իրրեւ մխիթարական դէպք վեր կը հանէ Նորին Ամենապատուութեան ընտրութիւնն ու գահակալութիւնը, ու կը թուէ այդ օրէն սկսեալ՝ անցնող 6 ամիսներու ընթացքին՝ ձեռք բերուած յաջողութիւնները և կը մատնանչէ այն երջանիկ ապագան որուն կը դիմէ Ս. Աթոռը իր կրօնական, վարչական և կրթական գործունէութեան ճամբուն վրայ։ Այս գեղեցիկ յոյսերով ամրապնդուած և ոգևորուած Գեր. Հայր Սուրբը յանուն Միաբանութեան կը մաղթէ Սպաստանեաց Եկեղեցւոյ երջանիկ ապագայ, և Հայ Ժողովուրդին՝ իր սրբազան յոյսերուն իրականացումը, և Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, երկար և առողջ կեանք և արդիւնաւոր գործունէութիւն, իր այնքան պատասխանատու պաշտօնին մէջ։

Լուսարարապետ Հօր այս ուղերձէն ետք, ռտքի կ'ելլէ Թէոդորոս Եւ. Վրդ., որ 50 տարի առաջուան և ներկայ Միաբանութեան բաղդատական ընելէ վերջ, ցոյց կուտայ այն վերելքը զոր կատարած է Միաբանութիւնը այնքան յաջողապէս։ Ու այս գեղեցիկ գործունէութեան առջև խանդավառ՝ կը շնորհաւորէ իր կարգին ամբողջ Միաբանութիւնը իր Պետին մէջ, ու կը մաղթէ որ աղգին միակ պարծանքը եղող այս Աթոռը մնայ միշտ պայծառ ու հաստատ և ունենայ բերաւոր առիթներ դիմաւորելու երջանիկ նոր տարիներ։

Ապա՝ Ս. Թարգմանչաց վարժարանի սանուհիներու կողմէ երգուած Ձօնէ եւ ետք, սաներէն մէկը յառաջ կուգայ, իր և տարեկիցներուն ձայնը խառնելու՝ եղած շնորհաւորութեանց ու մաղթանքներուն։ Մանկապարտէզի պղտիկներն ալ կը բերեն իրենց երգն ու անմղ ձայնը այս հանդէսին, որմէ ետք ժառանգաւոր սաները կ'երգեն երգը Այգին, որ կարծես երգն ըլլար նորածագ Տարիին։ Ապա՝ Դրանիկ Սարկաւազ Դաղարեան՝ իր գրած գեղեցիկ և իմաստասլից ճառին մէջ դրած ամբողջ սիրտը զպրոցին՝ կուգայ անգամ մը ևս պարզել այն նուիրումը և սէրը որով կապուած են իրենք Ս. Աթոռին և այդ երախտագիտական զգացումներով՝ ջերմ շնորհաւորութիւններ ու բարի մաղթանքներ կ'ընէ իր կարգին։

Սրբազան Պատրիարք Հայրը զգածուած՝ ընելէ ետք իր ուղերձը, որ կ'երևի «Արմ» ի ներկայ թիւի առաջին էջին վրայ, կ'օրհնէ բոլոր ներկաները ու համօրէն Ազգը, և Տէրունական աղօթքով կը վաղէ հանդէսը։ Միաբանութեան անդամները և ամբողջ ներկայ Ժողովուրդը, համբուրելէ ետք Ս. Պատրիարք Հօր Աջը, կը բաժնուին Դահլիճէն գոհունակ սրտով։

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ

Յունուար 18 Հինգշաբթի, Ճրագայոց Սուրբ Երմեոյեան ըստ Հին Տոմարի, ամբողջ Միաբանութիւնը, գլխաւորութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, ունեցաւ, ըստ սովորութեան, իր հանդիսաւոր երթը դէպի Բեթլեհէմ։ Քանի մը օրերէ իվեր մօտալից և անձրեւային եղանակը տեղի կուտայ սքանչելիօրէն պարզուած երկնքին, ու գարունը յիշեցնող արեգակը կը շողայ պայծառօրէն։ Երեսօղէմի Ժողովուրդը գունդ առ գունդ կը դիմէ Բեթլեհէմ։

Առաւօտեան, Ժամը 9ին հնձեղանուորդ երկու անգլիացի սպաներու և հայ սկաւտներու առաջնորդութեամբ ճամբայ կ'ելլէ ինքնաշարժերու թափօրը դանդաղ ու հանդիսաւոր, առաջնունենալով, բաց ինքնաշարժի մը մէջ, արեգաներէ վերամարձուած պատրիարքական խաչն ու ասան։

Կէս ճամբին, թափօրը կը դիմաւորուի Բեթլեհէմէ փութացող հայ աղգայիններէ և Բեթլեհէմի Քաղաքապետութեան անդամներէն։ Իսկ լաւաբար մոտերին՝ կառավարական ձիաւորներու խումբէ մը՝ որոնք՝ զայն կ'առաջնորդեն դէպի Բեթլեհէմ։ Այն տեղ են՝ Բեթլեհէմի վանքին Տեսուչը, Տ. Սուրէն Վրդ., խնկաման և վարդապետ ի ձեռին և ի զուխ՝ նախապէս եկած ու շարուած ժառ. սաներէ եւ հայ սկաւտներէ կազմուած թափօրին։ Հոն են Բեթլեհէմի Շրջանային Կառավարիչը, Քաղաքապետը և այլ մեծամեծներ, որոնք կ'ողջունեն և կը շնորհաւորեն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երբ նա կ'իջնէ ինքնաշարժէն։ Ժողովուրդը, հայ և օտար, լեցուցած են ընդարձակ հրապարակը։ Թափօրին ժամանումը կ'ողջունուի երկարածիգ զանգահարութեամբ։ Վանքի արտաքին բակէն, «Իորհուրդ մեծ» ի երգեցողութեամբ թափօրը՝ գլխաւորութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, շրջապատուած սկսական բարձր աստիճանաւորներէ ու հայ հաւատացեալներէ, կ'ընէ իր պաշտօնական մուտքը Ս. Երմեոյեան հինաւորաց Եկեղեցիէն ներս, կը բարձրանայ մեր վանքը, ուր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Պահպանիչի կարճ օրհնասացութենէն ետք կուտայ իր առաջին աւետիսը Մեծ Օրուան։

Բիւրոսս մնաւ եւ յայտնեցաւ։

Բարձրաստիճան հիւրերը կը պատուասիրուին վանքի Տեսչարանին մէջ։

Յետ միջօրէի, Հրաշափառի թափօրով, ամբողջ Միաբանութիւնը կ'իջնէ Երմեոյեան Ս. Այրը և կը կատարէ իր Ուխտը։ Ապա տպաւորիչ խորհրդաւորութեան մը մէջ կը պաշտուի ճրագայոցի կարգը իր Սուրբ Գրական ընթերցուածներով և Ս. Պատարագով։

Ուշ գիշերին, կանթեղներու լոյսին մէջ, Ս. Երմեոյեան Այրին քով ի վեր, կ'օրհնորդուին գիշերային և առաւօտեան ժամերգութիւնները։

Համաձայն Միաբանութեան փափաքին ու ջանքերովը Լուսարարապետ հայր սուրբին, ի սկիւնս ցրուած հայ Ժողովուրդն ալ կ'ունենայ

տրիարք Հօր կողմէ չէքով մը ղրկուեցաւ Պէյրութ՝ Բուժարանի Խնամակալութեան հաստատման համար։

✱ Դեկտ. 20 Դշ. — Կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հետն ունենալով լուսարարապետ Գեր. Տ. Կիւրեղ Ծ. վարդապետը փոխադարձ այցելութեան գնաց Վեր. Նորման Մաղինի։

✱ 26 Դեկտ. — Եւրոպացւոց Իննդեան տօնին առթիւ Ս. Պատրիարքը Գեր. լուսարարապետ հայր սուրբի և վարդապետ հետեօղդներու ընկերակցութեամբ այցելեց Ֆրանչիսկեան Միաբանութեան Կիւսղոտիան, Լատինաց պատրիարքարանը և Անկիլքան եկեղեցւոյ եպիսկոպոսին շնորհաւորելու Ս. Իննուդը։

Նոյն օրը Տ. Գէորգ Վրդ., Տ. Ներսէս Վրդ. և Տ. Պոսակ Վրդ. այցելեցին Յոյն-Հռոմէական-ներու, հաղորդելու Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորութիւնները Ս. Իննուդի առթիւ, իսկ Տ. Շաւարշ Վրդ. և Տ. Բակոր Արեղայ այցելեցին Հայ Հռոմէականաց, նոյն նպատակով։

✱ Յունուար 8 Բշ. — Օրթոտոքս եկեղեցիի Իննդեան տօնին առթիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ Տնօրէն ժողովոյ անդամ Հոգ. Տ. Գէորգ Վրդ., Տ. Վահան Վրդ., Աւագ Թարգման Տ. Պոսակ Վրդ. և Տ. Յովնանէս Արեղայ շնորհաւորական այցելութիւն տուին քաղաքիս Ղպտոց, Ասորոց և Հայէջաց վանքերը։

✱ Յուն. 10 Դշ. — Պատրիարքարանս այցելեց քաղաքիս Իտալական Պ. Փոխ-Հիւպատոսը, Իտալիա իր մեկնումին առթիւ։

✱ Յուն. 15 Բշ. — Ըստ Հին Տոմարի մեր Նոր Տարւոյ առթիւ շնորհաւորական այցելութեան եկան՝

Նախկին քաղաքապետ՝ Բաղլալ Պէյ Նէշաշիպի, Թրքական և Ֆրանսական հիւպատոսները։

Վսեմ. Բարձր Գոմիսիերի կողմէ իր թիկնապահը՝ հետն ունենալով Բուհի Պէյ Ապտէլխաթին։

Շնորհաւորական քարթեր ղրկած էին. քաղաքիս Ռումանական, Եուկոսլաւ, Չէխոսլովաք հիւպատոսները։

✱ 20 Յուն. Եր. — Մեր Ս. Իննդեան Տօնին առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, պատրիարքարանի մեծ զահրիճին մէջ ընդունեց շնորհաւորական այցելութիւնները՝ Ֆրանչիսկեան Կիւսղոտին, Լատինաց Պատր. Փոխանորդին, Անգլ. Եպիսկոպոսարանի կողմէ՝ Կանոնիկոս Հ. Պրիմէնին, Ղպտոց վանքի Մեծաւորին, Ասորոց վանքի Մեծաւորին, Հայէջաց վանքի Մեծաւորին, Հայ Կաթօլիկաց Պատր. Փոխանորդին, Յոյն Կաթօլիկաց Մեծաւորին և Սինի Տօմիսիոն վանքի Մեծաւորին։

✱ 27 Յուն. Եր. — Պատրիարքարանս այցելեց Եւրոսաղէմի Վսեմ. Կառավարչի հօրեղբորդի Rev. C. A. Roach, որ հօլուական պաշտօնով կը մեկնի Պաղատոս։

Տ. ԱՐՏԱՒԱՋԻ ԱՐԻՑՊՍ՝ ՄԵՐ ՄԷՋ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր մասնաւոր հրաւերով Հալէպի Բարեջան Առաջնորդ Գեր. Տ. Արտաւազ Արքեպ. Սիւրմէեան Յունուար 11ին

Ս. Գաղաքս ժամանեց, Իննդեան տօնները մեկի հետ և մեր մէջ անցնելու նպատակով։ Աւագ Թարգման Տ. Պոսակ և Տ. Պարգև վարդապետները Լիւզէն զիմաւորեցին Նորին Սրբազնութիւնը, որ իր ուխտը կատարելէ վերջ Ս. Կիւսղոտի մատրան մէջ՝ ներկայացաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, իսկ Երեկոյեան զէմ հետեօրդ վարդապետներով այցելեց լուսահոգի Տ. Թորգոմ պատրիարքի գերեզմանին։

Սրբազանը Նոր Տարւոյ առթիւ քարոզեց Մայր Տաճարի մէջ. Կէսօրէն յետոյ Նորին Ամենապատուութեան ու Տնօրէն ժողովի անդամներուն հետ այցելեց Ժառ. Վարժ. ուր Պատրիարք Սրբազանը Հօր հրաւերով ինք տուաւ Նոր Տարւոյ պատգամը վարժարանի սաներուն, ժամը 3ին նախագահեց Ս. Թարգմ. Վարժ.ի Ամանորի հանդէսին, և պահէն թիւադրուած խօսեցաւ հանդիսականներուն։ Յաջորդ օրը, Երեկոյեան Մատենադարանի Տեսչութեան մասնաւոր հրաւերով, Նորին Սրբազնութիւնը քանախօսեց Միաբանութեան, աշակերտութեան, եւ ընտրեալ քաղմութեան մը, Սամարիոյ եւ անդ կատարուած նորադոյն պիղուսներու մասին։ Իննդեան ճրագալոյցը եւ տօնը անցուց Միաբանութեան հետ ի Բիթլիհէմ, հսկելով ամբողջ գիշերը, եւ առաւօտեան զէմ քարոզեց ու պատարագեց Ս. Ալբին վրայ։ Նմանապէս Անուանակոչութեան տօնին առթիւ պատարագեց Ս. Կերեղմանին վրայ եւ տպաւորիչ քարոզ մը խօսեցաւ։ Նոյն օրն իսկ, ժամը մէկին մեկնեցաւ Ս. Գաղաքէս։

ՄԵԿՆՈՒՄ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

✱ 9 Յուն. Դշ. — ՀայՓայի հօգի որ տեսուչ Տ. Յուսիկ Վրդ. քանի մը օրուան համար եղիպտոս երթալու արտօնութիւն ստացած ըլլալով Տ. Շնորհք Վրդ. ՀայՓա մեկնեցաւ գինքը փոխանորդելու իր բացակայութեան վերադարձաւ Յունուար 16ին։

✱ 27 Յուն. Եր. — Տ. Շահէ Արեղայ Գաղա ղրկուեցաւ տեղւոյն փոքրաթիւ հայութիւնը հոգեւորապէս մխիթարելու և հաղորդելու, Ս. Երեկոյեան տօնին առթիւ վերադարձաւ յաջորդ օր Կէսօրէն վերջ։

✱ 29 Յուն. Բշ. — Նոր Զուլայի Հոգեւոր Դըպրանոցի վերատեսուչը՝ Տ. Թէոդորոս Ծ. Վրդ. իսահակեան որ չուրջ հինգ ամիսներէ ի վեր մեր մէջ կը գտնուէր հիւրաբար, այսօր մեկնեցաւ իր հայրենիքը, Եղիպտոսի և շնորհաւորական համբով։

ՆՈՐ ՊԱՇՏՕՆՆԵՐ

Տ. Արթուր Վրդ. հրաժարած ըլլալով Ժառ. Վարժ.ի Փոխ Տեսչութեան պաշտօնէն, զոր կը վարէր երեք տարիներէ ի վեր, իր տեղ սոյն պաշտօնին կանչուեցաւ հայրէն թղթակցութեանց ատենադիրը՝ Տ. Հրազդան Արեղայ։ Վերջնոյս նախկին պաշտօնը յանձնուեցաւ տպարանի փոխ տեսուչ Տ. Յակոբ Արեղայի, իսկ տպարանի փոխ տեսուչ նշանակուեցաւ Տ. Շահէ Արեղայ։